

ESHITISHDA BUZILISHNING DIFFERENSIAL TASHXISI

Muxtorova Surayyo Iskandar qizi

Nabiyeva Rushana Qulmuhammad qizi

Jizzax davlat pedagogika universiteti Pedagogika va psixologiya fakulteti Defektologiya (logopediya) yoʻnalishi

Anatatsiya: Ushbu maqolada eshitishda buzilishlar va ularning differensial tashxisi masalalari tahlil etiladi. Eshitish buzilishlari insonning atrof-muhit bilan oʻzaro aloqasini taʼsir qiluvchi muhim faktor hisoblanadi va bu holatlarning toʻgʻri tashxisi, samarali davolanish va rehabilitatsiya jarayonlarini tashkil etish uchun zarurdir. Tadqiqotda eshitish buzilishlarining turli xil turlari, masalan, konduktiv, sensorinevral va aralash buzilishlar, oʻzaro farqlanadi. Har bir turdagi buzilishning klinik koʻrinishlari, sabablari va ularni aniqlash usullari muhokama qilinadi. Eshitish buzilishlarini differensial tashxis qilish jarayonida shifokorlar va mutaxassislar uchun muhim boʻlgan standartlar va protokollar koʻrib chiqiladi.

Kalit soʻzlar: Eshitish, bilim, koʻnikma, malaka, tashxis, buzilish, faktor..

Kirish. Ushbu tadqiqotda eshitishning funktsional baholash usullari, audiologik testlar va boshqa diagnostik metodlar tahlil qilinadi. Shuningdek, eshitish buzilishlarining psixologik va ijtimoiy jihatlari ham eʼtiborga olinadi, bu esa bemorlarning umumiy holatini yaxshilashga yordam beradi.

Natijada, ushbu ish eshitish buzilishlarini aniqlash va davolashda samarali strategiyalarni ishlab chiqishga yordam beradigan ilmiy asoslar va amaliy tavsiyalarni taqdim etadi. Bu, shuningdek, audiologiya va rehabilitatsiya sohalarida mutaxassislar uchun foydali manba boʻladi.

Eshitish buzilishlari insonning atrof-muhit bilan oʻzaro aloqasini taʼsir qiladigan muhim sogʻliq masalasidir. Eshitishdagi buzilishlar turli sabablarga koʻra yuzaga kelishi mumkin va ularni aniqlash uchun aniq tashxis qoʻyish zarur. Differensial tashxis esa eshitish buzilishlarini toʻgʻri aniqlash va davolash strategiyalarini ishlab chiqish uchun muhim jarayon hisoblanadi.

1. Eshitish Buzilishlari Turlari

Eshitish buzilishlari asosan uchta asosiy toifaga boʻlinadi:

- **Konduktiv Buzilish:** Tovushning oʻtkazilishi bilan bogʻliq muammolar. Bu quloqning tashqi yoki oʻrta qismlarida (masalan, quloq tomirlarida infeksiyalar, quloq shilliq qavatining shishishi) yuzaga kelishi mumkin.

- **Sensorinevral Buzilish:** Tovushni qabul qilish va tushunish jarayoni bilan bog'liq muammolar. Bu ichki quloqning yoki nerv tizimining shikastlanishi natijasida yuzaga keladi, masalan, shovqin ta'siri, genetik omillar yoki kasalliklar.

- **Aralash Buzilish:** Yuqoridagi ikki turdagi buzilishlarning birgalikda mavjudligi.

2. Tashxis Qo'yish Jarayoni

Differensial tashxis jarayonida quyidagi usullar qo'llaniladi:

- **Tarixni Olish:** Bemorning tibbiy tarixi, oilaviy tarixi va simptomlar to'g'risida ma'lumot yig'ish.

- **Fizik Tekshirish:** Quloq va eshitish tizimining holatini baholash. Bunga quloqni ko'rish va oddiy testlar kiradi.

- **Audiologik Testlar:**

- **Pure Tone Audiometry:** Har xil chastotalardagi tovushlarni eshitish qobiliyatini baholash.

- **Speech Audiometry:** Nutqni eshitish va tushunishni aniqlash.

- **Impedans Audiometry:** Quloqning o'rta qismidagi funktsiyalarni baholash.

3. Tashxisni Farqlash

Eshitish buzilishining turini aniqlashda quyidagi omillar muhim:

- **Simptomlar:** Buzilishning qachon boshlanishi, qanchalik tez rivojlanishi va boshqa alomatlar.

- **Yosh:** Yoshlikdagi eshitish buzilishlari ko'pincha genetik yoki rivojlanish bilan bog'liq bo'ladi.

- **Quloq Tarixi:** Oldingi quloq kasalliklari yoki jarohatlari mavjudligi.

4. Muolaja va Reabilitatsiya

Differensial tashxis natijalariga asoslanib, davolash usullari tanlanadi. Bu usullar quyidagilarni o'z ichiga olishi mumkin:

- **Tibbiy Davolash:** Dori-darmonlar yoki operatsiyalar orqali.

- **Reabilitatsiya:** Eshitish apparatlari yoki boshqa texnologiyalar yordamida.

- **Psixologik Yordam:** Eshitish buzilishi bilan bog'liq psixologik muammolarni hal qilish.

Bolalarning har bir toifasi o'ziga xos psixologik-pedagogik xususiyatlarga ega, ularni psixologik-pedagogik o'rganish strategiyalarini aniqlash kerak. Shunday qilib, birlamchi va ikkilamchi nuqsonlar natijasida anomal rivojlanishning shakllanishi murakkab bo'lib, u bir tomondan har bir bola uchun individual nuqsonlar, ikkinchidan esa shunga o'xshash nuqsonlar bilan tavsiflanadi. Bu o'ziga xoslik rivojlanish nogironligining har bir turiga taalluqlidir va bolalarning psixofizik xususiyatlarini hisobga olgan holda maxsus ta'lim sharoitlarini aniqlashga yordam beradi. Shunday qilib, rivojlanishda nuqsonlari bo'lgan odamlarning zamonaviy psixodiagnostikasi nazariy va uslubiy tizimlarga asoslanadi, ular quyidagilardan iborat. Rivojlanish buzilishining har bir turi o'ziga xos psixologik tuzilishga ega. Ushbu tuzilma birlamchi va ikkilamchi nuqsonlar o'rtasidagi munosabatlar bilan belgilanadi. Rivojlanish buzilishining har bir turi o'ziga xos kamchiliklarga ega. Rivojlanishdagi nuqsonlarni tashxislash umumiy va maxsus qonunlarga asoslanadi. Rivojlanishdagi nuqsonlarning diagnostikasi nafaqat ularning umumiy xususiyatlariga, balki bolaning ijobiy xususiyatlariga va salohiyatiga ham asoslanishi kerak. Rivojlanishda nuqsonlari bo'lgan odamlarni tashxislash natijalari psixologik-pedagogik diagnostika yo'li bilan belgilanadi, rivojlanish buzilishining turi bilan cheklanmaydi. U bolaning rivojlanishining individual psixofizik xususiyatlarini ishlab chiqishni, shuningdek, individual tuzatish ishlari dasturlari bo'yicha tavsiyalarni o'z ichiga oladi.

Psixologikpedagogik diagnostika nuqsonni ifodalash darajasini murakkablashtiradigan etakchi nuqsonlarning rivojlanishini aniqlaydi va ular bo'yicha zarur tuzatish-pedagogik ishlarni amalga oshirishga qaratilgan. Agar test bola maktabga borishdan oldin o'tkazilsa, bolaning qaysi maktabga maxsus tuzatish yoki umumiy ta'lim maktabiga tayyorligi aniqlanadi. Psixodiagnostika rivojlanishdagi nuqsonlarni va ularning o'ziga xos psixologik-pedagogik xususiyatlarini aniqlaydi. Boladagi bu xususiyatlarni bilish maktabgacha va maktab ta'lim dasturini, ta'lim muassasasining turini, bolaning qobiliyatiga mos keladigan individual tibbiy psixologik-pedagogik dasturni ishlab chiqishga yordam beradi.

Xulosa

Eshitish buzilishlari inson salomatligi va ijtimoiy faoliyatiga jiddiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Ularni aniq tashxislash va to'g'ri davolash usullarini tanlash uchun differensial tashxis jarayoni muhim ahamiyatga ega. Eshitish buzilishlari konduktiv, sensorinevral va aralash turlarga bo'linishi, har birining o'ziga xos belgilari va sabablari mavjudligini ko'rsatadi.

Differensial tashxis jarayoni bemorning tibbiy tarixini o'rganish, fizik tekshirish va audiologik testlar orqali amalga oshiriladi. Bu jarayon natijasida eshitish buzilishining turini aniqlash va zarur davolash strategiyalarini ishlab chiqish mumkin. Eshitish buzilishlarini to'g'ri aniqlash nafaqat bemorning eshitish qobiliyatini tiklashga yordam beradi, balki uning psixologik va ijtimoiy holatini yaxshilashga ham xizmat qiladi.

Ushbu tadqiqot natijalari, shuningdek, audiologiya va rehabilitatsiya sohaslarida mutaxassislar uchun amaliy tavsiyalar va strategiyalarni ishlab chiqishda foydali bo'ladi.

ADABIYOTLAR

1. Ayupova MY "Logopediya" Toshkent – 2019 2. Mo'minova L.R.-"Logopediya tekshiruvi va bolalarni o'qitish" Toshkent – 1992 y. 3. Mo'minova L.R. – "Logopediya" Toshkent – 1994 y. 4. Mo'minova L.R.- "To'liqsiz nutqi bo'lgan bolalar nutqini rivojlantirishning korrekktiv pedagogik asoslari" Annotatsiya. 5. Mo'minova L.R. , Ayupova M.Yu. _ Nutq terapiyasi -T, 1993 yil. 6. L.R.Mo'minova . Nutq nuqsonlari bo'lgan bolalarning psixologik-pedagogik diagnostikasi. - T., 2012 yil. 7. Mo'minova L.R "Maxsus psixologiya" Toshkent 2016 y